

Joachim Otto

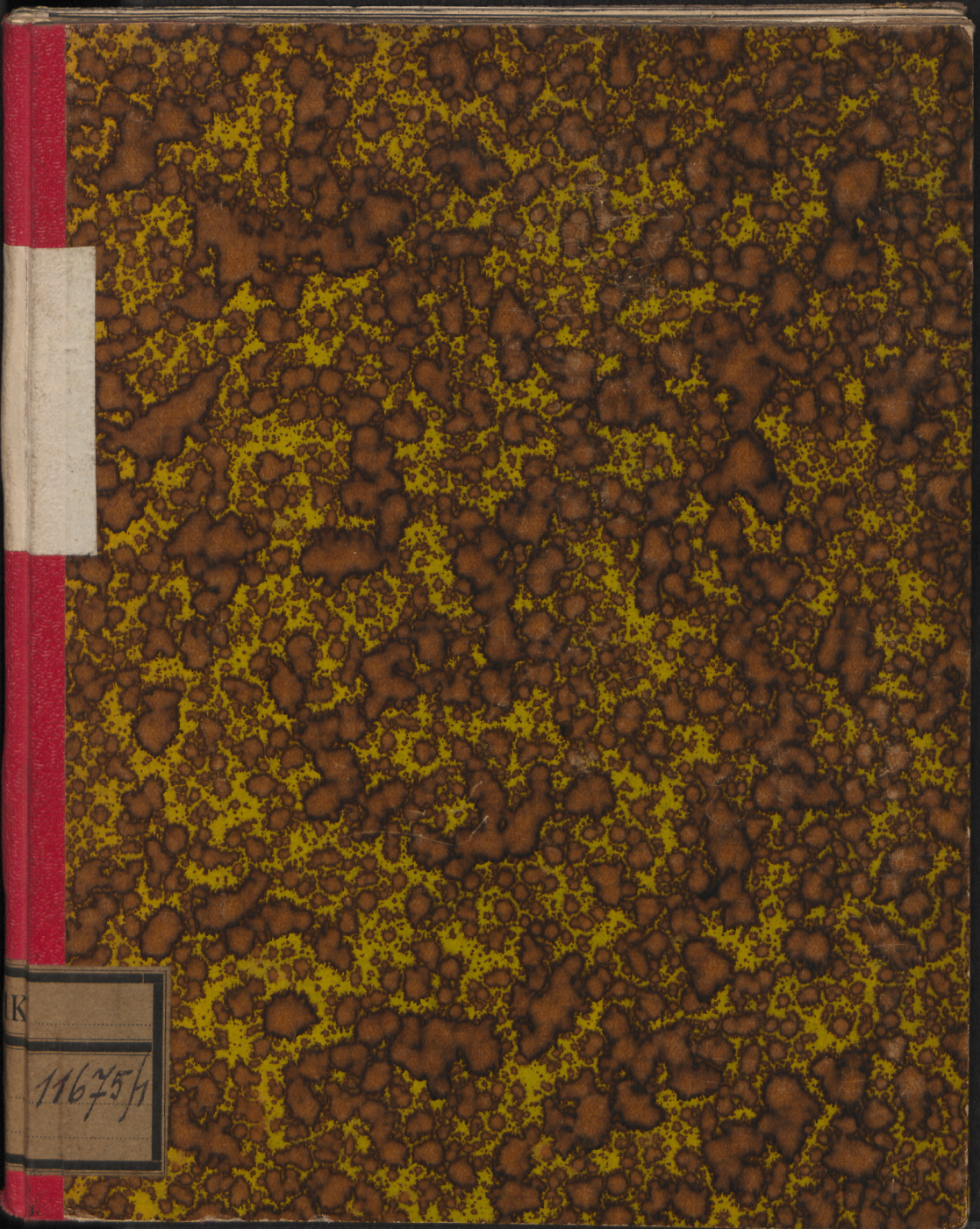
**Ingenia in sua Libertate & Mutatione Stralsundi, in sua vero Ratione Status In
Scientiis Rostochii, Tribus orationibus solemnibus perlustravit, Et iam
quorundam Amicorum rogatu typis expressa**

Rostochii: Richelius, 1687

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729968863>

Druck Freier Zugang

IK
11675/1

MK-11675/1

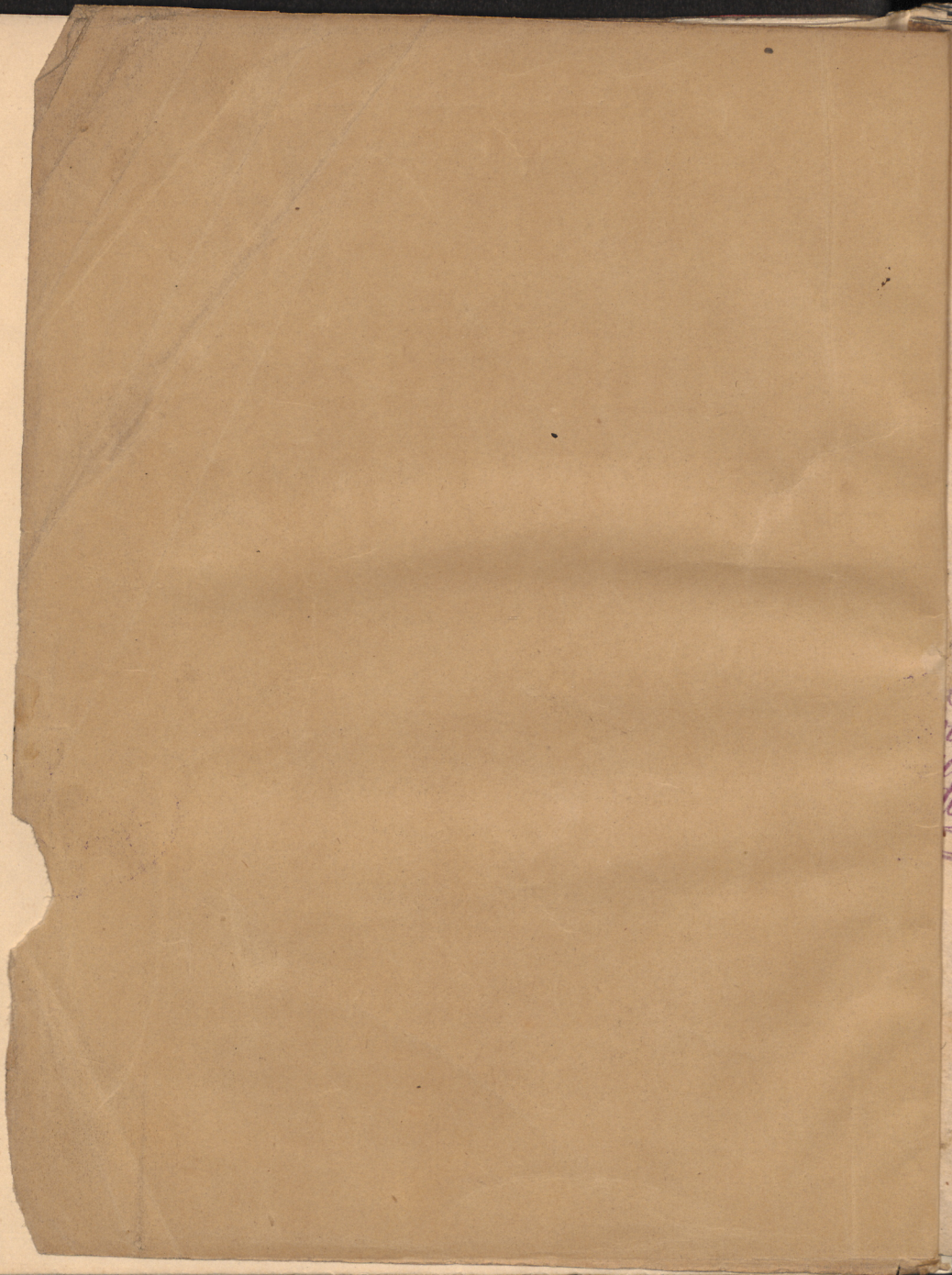

W. 1
Cler 877
1050, 1923

387

MAK 11675/1

20
10
e
och

*de
li
de
100*

Q. B. V.
INGENIA

in sua

LIBERTATE
&
MUTATIONE
STRALSUNDI,

in sua verò

RATIONE STATUS
IN SCIENTIIS
ROSTOCHII,

Tribus orationibus solemnibus perlustravit,

*Et jam quorundam Amicorum rogatu typis expressa
exhibet.*

JOACHIMUS OTTO,

Scholæ Rostoch. Rector.

ROSTOCHII,

Imprimebat JACOBUS RICHELIIUS, Ampl. Senat. Typogr.

Anno 1687.

*theca
demiae
Rostochiensis*

*Bibliotheca
Academica
Rostochii*

VIRIS

Magnificis, Nobilissimis, Consultissimis,
Amplissimis, Prudentissimis

DOMINIS

**DNN. CONSULIBUS,
DN. SYNDICO
DNN. SENATORIBUS
DN. PROTONOTARIO
DN. SECRETARIO**

Reipubl.

STRALSUNDENSIS,

Patronis Summis, Primæ ^romotionis suæ
Autoribus ætatem Colendis, deprædicandis,

has orationes,
uti fuere habitæ,

*In primum grati animi Texmæcor, Culteri-
orem Sui commendationem*

observanter dicat
decenterqve offert.

AUTOR.

A. Ω.

Salveto Magnifice Reipubl. Stralesundensis Senatus, *Salvete* Viri Magnif. Ampliff. atqve Excell. incluti hujus Gymnasii Antistites, *Salvete* Viri Plur. Rev. V. D. Minist. nec non Gymnasii hujus Rector Celeberrime, ejusqve Collegæ honoratiff. Patroni, Fautores, atqve Amici suis quisqve titulis æstumatiff. Salveto & Tu, quam in delicijs habeo maximis, lectissima Studiosæ juvenis Corona.

*H*æc, *Proceres* atqve *Patres Conscripti*, jucunda Salutis voce quamvis apprecaturâ prosperitatem haud abs re utor hodiê vos compellaturus; sive enim splendidissimus Vester Confessus oculis occurrat, sive hæc ornatissima Sapientiæ sedes, hoc selectum Musarû habitaculum, meam subeat Contemplationem, sive etiam ipsius hujus Mensis tempestatem intuear, ad istam salutis præfationem invitor, ad gaudii exclamationem sollicitor. Primò Vestrum jam sustineo benevolentissimum Conspectum, primò Verba facturus hoc ingressus sum auditorium, primò lucis hujus usuram oculis usurpare hic contigit. *Quemadmodum*

A

dum

dum vero se invicem adeuntes, vel sibi obvii facti principium subsecuturi Colloqvii petunt à consvetâ salutandi formula, ita quoque prima orationis jam habendæ verba vestris, *Patres Conscripti*, Vestris, inquam, nominibus salutandis sacra, dicata volui. Scilicet, vitam cum transigamus variis ærumnis, variis mortis stimulis, varioque mortis metu quotidiè luctantem, de conspecto integritatis vestræ adhuc vigore mihi jam gratulatus ejus diu duratura toto animo precor indies incrementa. Neque minus Auditorii hujus elegantia animum in admirationem rapit; Video aptam lapidum reliquorumque cohærentiam, adverto elimatum Columnarum suffulcientium ædificium artificium, admiror augustam loci amplitudinem; Hæc sanè uti in decantandas Gymnasii hujus laudes contemplantem deferunt, ita nec sine nitoris haud interituri voto videntur admittere. Platonem accepimus quemvis Geometriæ expertem ad auditorium suum aditu exclusisse. Vidit vir ille universæ Græciæ judicio Vates reliqua ferè universa studia ingenii hominum haud difficilem aperire transitum ad animi libidinem exerendam, ad rerum tumultus conflandos, ut adeò Geometriâ, cujus altum scrutinium comitari solet tranquillitas, vacuos crediderit seditiosos futuros. Quamquam vero hujus auditorii facilitas nemini liberum inuideat introitum, ejus tamen conspectu indignum se præberet, qui gratulatione suppressa quæreret secessum; Itaque tantum abest, ut lætitiâ inde collectam subitendo indigni incurram suspicionem, ut plena gratulationis voce spem salutis inde ulterius futuræ concipiam. Salutem in eo promittunt animi in amicam conjunctionem conspiraturi, salutem in diversa quidem, ast non adversa, abitura studia afferent, salutem in omnibus adjuturâ

tura Dei cura conciliabit. En gaudii incitamentum ! Fastos
si consulimus, Maji luce nos jam agnoscimus illustratos;
Mensis hujus amœnitatem extollit versicolor florum e-
legantia, auget viridis Camporum facies, deprædicat
Sylvarum distincta foliorum umbrâ Voluptas. Ecquid
aliud inde ceperis augurium nisi haud cessaturæ felicita-
tis; Et quamvis res nostræ varia agitentur vicissitudine,
felicitas tamen nostra inde in majus subinde nititur
augmentum; Si quæ tamen subortura tempestas rebus
nostris videatur ruinam inferre, facile ea discutitur beni-
gno providentiæ divinæ afflatu. Inde auribus nostris bene
sonantia salutis Verba meritò sibi primas in hõc sermo-
nis genere vindicarunt partes. Ut verò lucis fulgorem
varius illustrat radiorum confluxus, ita conjunctam sa-
lutis svavitatem amœno consensu actionum commen-
dat varietas; Etenim, cum natura gaudeamus perfe-
ctionem participante, in societatem coimus, mutuâ operâ
nostram procuraturi salutem; Hujus in testimonium
ipsa creatura hominem provida DEI Sapiencia ita ipsum
condidit, ut ei statim diversam adjungeret vitæ actio-
numqvè Sociam. Hinc Respubl., quam, remotis opifi-
cibus, aliisqvè studiis addictis, mera literatorum consti-
tueret Societas, miseram profectò præ se ferret felicita-
tem facile in sui destructionem ruituram; Ut itaqve ad
modum musices constans omnium vigeret felicitatis har-
monia, actionum contemplamur diversitatem; Et quem-
admodum percepta instrumenti cujusdam Musici fides
dissonans corrigitur, & lucis impedita illustratio, nubi-
bus celum obducentibus discussis, iterum emergit, pari
quoque ratione actionum subnatam discordiam statim
reducendam esse ad Concordiam, salutis svadet confer-
vandum duramentum. Cum vero totum actionum ne-

gotium à varia ingeniorum pendeat dispositione, *liber-*
statem ingeniorum brevi temporis decursu ad consideratio-
nis trutinam revocare, mihi jam est constitutum. Fa-
vete ergò *Proceres* atq; Patres conscripti ea, quæ in me estis
benevolentia, linguæ imbecillitati, *favete*, quotquot hîc
præsentes Patronos, quotquot Fautores atqve Amicos
submissè veneror, *ingeniorum* campum percursuro; *Fa-*
vete & Vos, O Mei, quos doctrina hoc in Gymnasio sum
posthac, DEI gratiâ, instructurus, Vestra etiam commoda
jam persecuturo; Verbo; *favete* singuli benevolentia Ve-
stra dicentem sublevaturi.

Quemadmodum, Aud. H., Chymicorum filios ab-
strusa naturæ scrutantes mysteria varius occupat la-
bor, varia, quamvis subinde vana, in diversa agit insti-
tuti experimenti expectatio, ita ingeniorum exploratu-
rus profunditatem varios sibi obvios advertit tortuosos
flexus prudentia quàm maxima discernendos, declinan-
dos: Et sanè crediderim Hominum ingenia certare cum
Protheo, illo Poëtarum fabulis familiarissimo formarum
Vertumno, de metamorphosi, in quam abeunt. Ut vero
filium labyrinthi limini alligatum negati exitus periculo in-
trantem exemit, ita ingeniorum sinus adituris prius con-
venit eorum indolem sibi expetere delineatum. Dixeris
itaq; ingenia *inclinationes intellectus ad sui exercitium Mori-*
bis vindicandum. Nimirum uti ab affectibus, illis lætitiæ tri-
stitiæq; Vectoribus, Voluntas videtur suarum motionum
accipere varietates, ita ingenia, illa illustri Verulamio di-
cta Georgica animi, intellectus introducunt nescio quot
propensiones; Sicquè ingenia supra terrenorum, quæ ca-
duca dissolvit infirmitas, conditionem sedem suam eve-
hunt ad Cælestium nunquam ruituram sublimitatem. Intel-
lectum enim ipsis proprium dum incolunt, mentis quo-
que

que naturam gloriabunda participant. At qv̄id mentem cogitas? Rem eam contemplaris ægrè cogitationis Tuæ lucem subituram. Tanta enim Mentem ad Sui contemplationem comitatur difficultas, ut vix momentum ipsi concedat varia statim extra se obvenientia sibi repræsentando, judicando. Advertis tamen in mente cogitationum fluxum continuum, advertis sublimitatem celestem ejus originem loquentem, advertis facultatem rerum connexionem investigantem, earumqve differentias notantem. En Mentis & ex ea fluentem ingeniorum gloriam! Qvemadmodum vero ex intima, quæ Menti cum corpore ex Sapienti DEI voluntate intercedit, Conjunctione, actionum passionumqve fluens communio Mentem subinde ad Corporis componit subortos motus, ita ingeniorum flexus sæpius corporis, cujus cum mente inierunt societatem, sequi conditionem, compertum est. Et qv̄id? ipsum, cujus dulcis animum delectat amor, naturale solum unâ cum cibo sibi fingere incolarum ingenia, præter experientiam historiarum evincunt monumenta. Scilicet ut currus lapidi vel alterius generis obstaculo illius Aurigam Rectorem suum nonnunquam etiam ad dolorem usq; concutit, ita corpus Spirituum præcipitiis abreptum, vel sanguinis spissitudine infestatum ingenia turbat, sufflaminat, in noxia agit. Et quanquam hæc ingeniorum, quam tractandam suscepimus, videantur de statione sua deturbare libertatem, non tamen id effectum dare plus valent, quam in corpore passionum justo major vehementia, sive organorum læsione producta, sive ipsam organorum jacturam efficiens, Rationem Mentis in exilium agere sustinet. Et quidem *Libertas ingeniorum*, consideratis omnibus concomitantibus, immunitatem exhibet à coactione consensus in alterius arbitrium cum

promptitudine rem cognoscendi, cognitam dijudican-
di, dijudicatam vel appetendi vel averfandi. O svaveli-
bertatis auribus nostris nomen! Hujus amore in obsidi-
one Aqvilejensi, quam ille magna statura horrendus impe-
rator Thrax, licet cum interitu suo, susceperat, vel ipsæ
Mulieres capillos suos funibus convolvendis porrexe-
runt; Quid? hujus amore antiqvi Germani extrema
qvæqve qvovis periculi tempore sunt experti. Hinc
qvos fama virtutis, qvamvis suspectæ, nobilitat, Galli a-
lia inter solemnia, die coronando Regi sacro, caveæ antè
inclusam avem liberæ permittunt auræ, læto omnibus
felicitatis spectaculo. Ast qvid hoc ad ingeniorum liber-
tatem? Hâc destituti ad terrenorum dejiciuntur vilita-
tem felicitatis spe exclusi. Qvod enim sic afferre potes
gloriationis tuæ subsidium? Spirituum nobilitatem? Ast
qvæ nobilitas sine rationis libertate? Formæ venusta-
tem? Ast qvæ formæ gloria, qvam libertatis negata de-
format prudentia? Divitias? ast qvid divitiæ sine earum
libertati instituenda usurpatione. Tantum abest, ut
libertatis defectus vel jactura cum vera felicitate qveat
inire Commertium, ut ab ea qvam longissimè remo-
veantur. Nam felicitati absqve rerum cognitione, qvæ
libertate profligatâ exulat, neqve loci neqve usûs conce-
ditur copia. Hinc benignissimum Numen, ut felicitati
etiam in his terris, qvas jam certissimus manet interitus,
capiendæ qvis idoneus existeret, Hominem Mentis e-
jusqvè libertatis præstantiâ ornatum in amplissimum
hunc amœnitatis inferioris campum introduxit. Et
qvemadmodum multiplicationis facta benedictione, e-
jusqvè fœcundo subsecuto successu, quisqve propria gau-
det essentia, ita etiam jura consensus Sui intimi quisqvè
suspendit à suo arbitrio ingenii secutus libertatem. Quid
verò

verò inde tanquam ex scaturigine profilit? Mirandum ingeniorum discrimen, alio in artes humanitatis, animi culturam promoventes, alio in corporis studia discenda, excolenda propendente. Nempe uti in arbore alium raram spectamus inferius, alium in medio pendentem, alium vero in eminentiam excrescentem, ita ingenia alia inferiora, alia media, alia summa petunt. Tam mirè ad ordinis & exin pendentis felicitatis stabilimentum DEUS finxit ingeniorum indolem, ut mirabilem DEI Sapientiam in producta humani vultûs Varietate monstratam quam maximè adæquet. En miram Ingeniorum libertatem! Hæc liberiorem Sapientiæ recludit aditum ad ignorantiaë abitum, hæc Veritatis suscipit Patrocinium, ut falsitatis ruat asylum. Scilicet libertas quemadmodum felicitatis amorem semper habet comitem, ita impigrum Veritatis abditæ neque nocte cessandum aggredditur scrutinium. Ducem hîc in naturali rerum acquirenda cognitione sequitur lumen Rectæ Rationis residuum, in celesti vero Veritatis fulgore percipiendo veneratur sacrarum literarum lumen nullis circumfusum tenebris. Neque enim absque his viæ ducibus, omni deceptionis metu vacuis, libertati patet aditus ad Veritatem, neque aliqua relinquitur gloria; His contra stipata, vel in ipso viæ compito rectam eligendo ad munitissimam Veritatis felicissimè pervenit arcem, undisquè fluctuantibus proscissis, ventis secundis aspirantibus portum ingreditur tranquillitatis. Sic ingeniorum libertas Veritati eruendæ inservit, inque jus animum foventes incidit complexus; Ecquid hoc libertatis usu præstantius, quid gratius? oblata menti hîc ponderantur, confusa separantur, obscura illustrantur; Nec quicquam mentis examen detrectans nostram sibi polliceri potest fiduciam.

Ocu-

Oculos nostros Contemplantēs deprehendimus tantam eorum circumsp̄ctionem, ut nil nisi lucis admittant radios, reliqua palpebrarum obducto velamine averfantes; Quidni deprædicandæ Mentis libertas maximâ sibi cura caveat ab admittendis Veritatis, quam mentiuntur, specie fallentibus. Et quanquam multa primis annis rerum sæpè imbibimus præcipitia, adultioribus tamen factis, crescente judicio, convenit necessariam eorum abolitionem instituere. Viduam Svecorum Reginam Sigris appellatam Vetustatis Svecorum referunt annales Annulum, quem exterius fulgentem dono à Rege Norwegiæ Olao ipsius nuptias ambiente, acceperat, non sine animi indignatione abjecisse, ejus comperta ad lydium lapidem vitalitate. Hoc si ad præsens accommodaverim negotium, non adeò inique factitatum duxerim. Animi nostri, quos teneri adhuc enervant anni, viduæ ferè imitantur fortes sibi ipsis consulere nescii & in oblatorum consensum faciles, ast maturiores, instituto rectè examine, deprehensa vanitate meritò assumpta memoriâ expellunt. Valeant igitur præconceptæ Veritatis jacturam afferentes opiniones; Valeant humanæ lubrico innixæ fundamento autoritates, Valeant sensuum subinde dubii Valores; Nos libertati, ast sanæ, litantes Veritatis vestigia sumus pressuri de eventus prosperitate securi. O quæ sic nos manent commoda? Nostris consulimus rebus nos excutiendo, cognita bona amplexando, aliorum favorem nobis conciliando. Nam ingeniorum dum libertate pollemus, saluti etiam nostræ prospicimus conservationis propriæ amore ducti. Eqvidem, cum Patriæ, Proximo non nobis, dixerit nos natos Romanæ eloquentiæ facile princeps, nec salutis ex libertate futuræ nobis videtur cura incumbere; Ast ut taceam, Amorem à se ipso incipere, studi-

studium alterius amoris ea præditum est indole, ut fecunditatem quoque in autorem suum magna animi voluptate derivet; Interim tamen ut Serra trahi incidendæ applicata lineæ ab amussi assignatæ transgressionem reciproca-
tione sua haud exerrante declinat, ita nec nobis à signo Veritatis deflectendum salutem nostram libertate quæsituris.
Rempubl. si advocamus, ex ingeniorum in societatem abeuntium uti originem, ita subinde majus illa capit incrementum. *Scipionem Burgalium* tradunt in nuptiis organum figurasse cum lemmate; *Varietate unitas*; & profectò Conjugio vix convenientius potuisset apponi *Emblema*; in eo enim, quamvis ingeniorum actiones nescio qua inter se distrahantur diversitate, semper tamen cum prima animorum conjunctione in societatis conspirant stabiliendam unitatem. Interim uti conjugium libertatis ingeniorum consensu contractum felicitatem suam actionum concordia discordia auget, stabilit, ornat, ita *Reipubl.* fecundam societatem ingeniorum libertas genuit, genitam nutrit, nutritam in majorem evehit vigorem. In curiâ suffragiorum colligit prudentiam, domi res componit ad familiæ sustentationem, in fidei negotio Veritatis urget intrepidam confessionem. En libertatis hujus bona! utinam semper ita applicata laudis mereretur admirationem! Ast quàm frequens ejus committitur abusus Veritati infestus. Sunt, quos ingenii præstantis vana extollit persuasio, libertati suæ omnia adscribentes; Hoc turgidum hominum genus cuncta in suam resolvit perfectionem, ut eâ excidat, summa, neglectis imis, affectat, ut cum Icaro præceps actum vanitatis suæ poenas luat, subterfugit exquisitum rerum scrutinium, ut Veritatis nudetur præsidio. Admiramur ignes ascendentes missiles, licet in sui ruinam citò transeuntes, admiramur funambulatorum, terra neglecta, in sublimi fune ludicras agilitates,

B

admi-

admiramur locustæ saltum, licet statim feratur ad terram!
Quidni ingenia sua jactantes ita miremur, ut eorum va-
nos explodamus conceptus? Tantum abest, ut nimia in-
genii præstantis persuasio in lucidum sapientiæ intromit-
tatur conclave, ut ignorantia tenebras augeat; Et profe-
cto multi ad solidam adspirassent eruditionem, nisi jam ob-
tentæ eos fefellisset persuasio. Nam dum ista inflantur va-
nitate, præposteram ineunt studiorum rationem, princi-
piis adhuc vacillantibus securè superstruendo altiora. quid
inde expectare poteris, nisi falsitatis nebulas ægré viribus
Tuis post discutiendas. Censuram similem merentur,
quos ingeniorum occupat demissio. Virium suarum hi
abjecto laborant metu, nullius proprii conatus periculum
facturi. Scientiam ambiunt sine præmissis rerum exami-
ne, profectus quærunť ex sola dicentis autoritate, illo *αι-
νος εφρα* se munientes. Ast quantum inde in scientiis
rerum sæpè dispendium enatum, loquatur experientia. E-
quidem autoritatem Scientiarum regno non cupimus
exterminatum (nam divisam perfectionis possidemus
mensuram,) omnem tamen ei fidem semper deferendam
major detrectat Veritatis amor. Hoc qui susque deq; ha-
buere, illustriorem subinde amiserunt Scientiæ lucem. Ac-
cedant tandem alienæ doctrinæ commissi fidei, pariter in-
geniorum sæpè violantes libertatem. Si quæras trans-
gressionis rationem, facilem, licet multiplicem, eam in-
venies. Turbas libertatem desidiæ Te mancipandò, Tur-
bas vana Profectuum tuorum concepta persuasione, tur-
bas sanioribus præceptis obsequium detrectandò. His
Veritati nuncium mittentibus malis ut maturè medea-
mur, omnem movendi lapidem nobis imponitur necessi-
tas. A primis igitur annis nos aliorum tradamus infor-
mationi, ut ipsorum consilio adjuti, sublatis maximam
partem obstaculis, adultiores rerum quæeamus subire cen-
suram,

suram, Veritatisque obtentum velum remove. Quem ingenii natura beavit acumine, non turgeat spe facile indipiscendæ Veritatis. Nam Veritas maximis rerum obducta jacet involucris non sine difficultatis molestia in lucem protrahenda. Alexandro, cum difficultatibus Mathematicis offensus Præceptor imperaret clarius tradenda, spem omnem regii fastus Præceptor excussit responso dato, æqvè omnibus hæc esse difficilia; ita sanè doctus evasurus obliviscatur se potentem esse, & memoriâ difficultatis ingenii fastum deprimat. Qui verò nimix imbecillitatis conflictatur opinione, despondere sapientiam non inducat animum. Lucem, quamvis sæpè videamus spissis circumfundi nubibus, tandem tamen emergentem admiramur fulgore coruscam maximo; sic licet animum obscuret pervasa infirmitas, eum tamen, adhibita industria, luce Veritatis iri illustratum, non est, quod dubites. Lunam observas initiò exiguo gaudere lumine, quo tamen propius obvertitur soli, eò majus accipit lumen, donec in plenilunium excreseat. Quid ergò tuam obtendis imbecillitatem? Sit lumen Tuum exiguum! ast non circumfers illud extinctum; sit à Veritate adhuc remotum! ast quo majori indulseris scrutinio, eò propiori Veritatem accedis gradu usq; dum ejus intimo fruaris consortio. Sed quò dilabor? rumpam filum Vestra, A. H., verborum luxurie haud abusus benevolentia, & me convertam ad id, cujus gratiâ hæc conscendi subsellia. Nempe ad Con-Rectoris subeundum munus in hoc amplissimum introductus sum auditoriū; & cum honoratissima Vestra, *Proceres atq; Patres Conscripti*, præsentia unâ cum musices concentu tenuitati meæ visa fuerit applaudere, in Vestram benevolentiam injurius essem sine gratiarum actione vos dimissurus. Sicque ante omnia oculos converto ad DEUM T. O. terque M., in cujus abundantem gratiam, quæ
possi-

possideo, resolvo. Tuæ, O Pater optime! manus me formârunt, Tua providentia formatum aluit, Tua gratia me miserum vel ad præsens momentum contra omnes hostis insultus suffulsi; Tibi sit pro concessis viribus gratiarum actio, Laus & Gloria in nunquam terminanda secula. O Benignissime DEUS, Pater omnis misericordiæ, illumina mentem ulteriori gratia, ut ad majorem cognitionis Tuæ gloriam evehar, gubernæ Voluntatem, ut Sanctissimæ Tuæ Voluntati me conformem geram, Protege servum sanguine Filii Tui redemptum, ut Tuæ inserviam gloriæ. Has preces jam Vos excipitis Viri Magnif. Consult. Ampl. atque Excell. Dn. Scholarchæ. Vobis, quos inter meritò primum, Magnif. Dn. *Charisi, Tibi vindicas locum, Vobis inquam gratiarum actionis primitias offero non tantum pro facili accessu, quem Vos cum primis Viri Excell. Dn. Charisî & Dn. Hagemeister, mihi tum præsentis concessistis, sed etiam pro præsentatione, quâ Magnifico hu jus civitatis Senatui communicata operâ meam commendare voluistis tenuitatem. Alcibiadem Lucaninum fortunam suam ab alio dependentem indicaturum legimus carbunculum expressisse, qui à Luna superiore illuminatus amplissimos sparsit radios addito Lemmate, dum aspicias, nitescio. Et quæso quid aptius hõc in me jam posset quadrare? Versabar ante in hâc urbe propter nominis obscuritatem in hominum ignoratione, nullo me comendante famæ nitore. Ast Vestro, O Viri Excell. Gymnasii hujus Antistites, Vestro inquam, luminoso aspectu ad lucem jam perveni, Vestro benigno lumine illustratus Magnif. hujus urbis Senatui innotui. O benevolentiam immeritam! Quid rependam? Destitutus divitiarum bonis imitabor speculum, quod receptum exhibet. Nempe referam gratam Mentem Vestræ benevolentiae memoriam semper observanter reculturam. Vivatis diu gratia DEI suffulti, Vivatis*

tis in bonorum abundantia, Vivatis felices in DEI gloriam
& hujus Gymnafii emolumentum. Jam me converto ad
Magnif. hujus urbis Senatam, cui me totum debeo. Vos,
Viri Magnif. atq; Consultiffimi, qvos capita sua venerantur
Stralesundes Cives, Vos, inquam, Vestrâ Munificentiam
meam sublevastis tenuitatem. Vestra Benignitas ad hoc
subeundum, ut arduum, Scholasticum munus me elegit,
electum Vocavit, Vocatum jam honorifica sua praesentia
in hoc splendidissimum introduxit auditorium. Sic peregrinus
vestro jam fruor favore, quo Cives vestros fovetis,
sic indignum evehitis ad dignitatem. O insigne gratiae
munus! Nubes Solis radiis illustrata merito hanc sustinet
epigraphen; *Muneris hoc Tui*. Quid ego aliud? Profecto
quodcumq; jam circumfero lumen, post DEI gratiam, Vestrî
est Muneris. Agnosco hæc submissa animi devotione
gloriae vestrae inserviturus. Scilicet quemadmodum helio-
tropium, a quo pendet, in eum ora convertit, sic os laudis,
os gratiarum actionis jam resolvo, & observantia debita
posthac sum semper resoluturus in Vos, o maxime suspi-
ciendi Patroni Mei! quorum benevolentiae hoc vitae genus
refero acceptum. Servet Vos, quos Patronorum meorum
Veneror gloriam, Benignissimum Numen ab omni malo
immunes, servet vobis gubernatoribus Rempubl. tran-
quillam, felicem, restituat vigori pristino diruta, lacerata;
dirigat Consilia Vestra salubria in sui Nominis glori-
am & felicitatis Vestrae incrementum! Ut rem paucis
comprehendam; Vivatis, Patres devenerandi, diu supersti-
tes in felicitate Vestrî regiminis, ut observantiam meam diu de-
lectemini, sentiat Senectutis Vestrae vigorem adolescen-
tiam haud inferiorem! His votis nunc jungam maxime Re-
verendos Verbi divini Ministros; Et quemadmodum, vobis,
Patres Reverendi, placuit hunc inaugurationis meae splen-
dorem vestra augere honoratissima praesentia, ita gratias
pro ista benevolentia, quae assequendis mens sufficit, ago

maxi-

máximas, Vestris, datâ occasione, promptissimo studio obsecuturus officii.
Luceatis Verbi Divini luce indies majori, Luceatis in salutem animarum
ut istis lumen accendatis, Luceatis vitæ longinquæ prosperitate in hoc celi,
quod Christo colligitis, regno. Jam ad Te, *Vir Excellens*, Rector hujus Gy-
mnasii. Celeberrime, dirigo oculos. Admiror Tuâ humanitatem, veneror, qua
es in me, benevolentiam; Hæc quemadmodum laudes nominis Tui extol-
lunt deprædicandas, ita animum meum etiam in Tui alliciunt amorem;
Et profectò mihi impensè gratulor de fortuna, quâ Tibi jam jungor la-
boris socius; Quid grati officii mei ratio Tibi offerat? Alienus à furo
observantiam & amicitiam, quæ Collegas decet, jam recipiam Tuæ Cla-
ritati nunquam non futuram integram: O faxit Benignus DEUS, ut viri-
bus conjunctis Concordi actionum discordia commoda juventutis pro-
moveamus felicissimè; Vivas interim Vir Ampliss., Clariss., in DEI glori-
am omnibus stipatus bonis; Crescant animi corporisque vires indies in ma-
jus Tui stabilimentum; Vigeas vitæ prosperitate nunquam defectura; Vobis
verò, Viri Clarissimi, Honoratissimi, quos itidem *Collegarum* meorum per-
grato Veneror nomine, Vobis inquam, O Viri optimi! meam promitto a-
micitiam cum alacritate Vestris respondendi desiderii; Exulet à no-
bis detestanda discordia Concordiæ omnem daturis operam; Ego sane,
quantum in me fuerit, omnem discordiæ futuræ materiam maximo aver-
sabor studio. Ceterum suffulciat Vos altissimi DEI gratia, ne vires schola-
stico oneri succumbant, Vivatis felicitatis Voluptate perfusi, satiet vos vi-
tæ longinquitas, averruncatis omnibus malis. Tandem & Vos, O Mei, quos
discentes hoc splendidissimum alit Gymnasium, compello. Et quemad-
modum Vobis omnem studiis Vestris invigilaturum polliceor amorem, ita
& Vestri animi studia mihi jam promitto pietate quovis tempore facillima.
Imitemini Salvatorem Vestrum JESUM Gratia DEI & Sipientia crescentem
observantiæ studio; Pendeatis ab ore docentis frequentes; Paucis, Vivatis
in DEI gratia officii Vestri memores, sic certissima studiorum capietis in-
crementa à malorum Consortio & fortuna deplorandâ remoti. Quod su-
perest, supplices ad DEUM fundamus preces pro Conservandâ omnium sa-
lute. O Pater omnis Misericordiæ, cujus nutu reguntur omnia, serva Regem
nostrum Clementissimum diu in vita felicem, ut nostræ felicitati inde acce-
dat haud interruptus Vigor, Multiplica Regiam ejus domum, ut nobis cura
posteris de posteritate Regis nostri, gratulemur, suffulci Remp., quæ hæc in
civitate colligitur, Tua foecunda gratia, ut ejus vigore cives erigantur,
foveantur, Conserva Gymnasium hoc inclutum, ut Tua gloria inde per or-
bem illustretur, sis tandem omnibus nobis in prosperis timori, in adversis
solatio & robori, in ultimis auxilio & lætitiæ per JESUM.

D I X I,

vanquam, Aud. *Magnif.* Honoratiff.,
 complures terrenis vel cum salutis
 jactura mancipati, nescio quam, re-
 rum sibi sæpè perfvadent constanti-
 am, sanioris tamen mentis cura du-
 cti omniū advertunt mutationem,
 fiduciam nostram enervantem. Ce-
 lum, fulgidissimum illud speculum,
 contemplantibus, licet spem alicujus constantiæ videatur
 initiò accendere, eam tamen omnem extingvit subsecuta
 corporum lucidorum occasus & ortus vicissitudo. Et
 qvanquam sol & stellæ intra se à vicibus sibi vindicant im-
 munitatem, stationis tamen suæ ne momentum quidem
 juxta Sacrarum Literarum ductum inveniunt. Ad au-
 ram si oculos convertimus, tantum abest, ut æqvo semper
 fluxu fluctuet, ut partium connexio, nescio quo impetu,
 quâ peregrinorum injuria, si non solvatur, tamen sæpenu-
 merò violetur. Nunc tempestatibus turbulentis con-
 flictatur, nunc serenitate sua sæpè ad saltus tripudia no-
 stros serenat Spiritus. Terræ communem fragilitatem
 loqvuntur caduci terræ filii. Quidquid enim augustissima
 hæc mater gignit, alit, sustinet, mutationi tenetur cedere.
 Lunæ, illius infimi fideris, admiramur nunc partium cre-
 scentium, nunc decrescientium haud interruptam successi-
 onem; Quidni æqualem, si non majorem, habeant admira-
 tionem continuæ terrenarum partium accretiones & di-
 minutiones se invicem excipientes. Etenim lunæ mu-
 tatam figuram, eamque semper mutato tempore ean-
 dem redeuntem, interpositus terræ situs nostris ita for-
 mat oculis; Terræ verò mutatæ partes ex se ipsis uti pen-
 dent, ita se invicem ad sui expellunt interitum. Hinc
 D
 quam-

quamvis eadem figurâ eademque virtute flos flori, arbor arbori succedat, prior tamen, partibus suis corrudentibus inque cinerem abeuntibus, nunquam in pristinam suam potest redire unionem, nisi implorata *παλιγγενεσία*, cujus tamen veritas affectatâ tantum nititur rei repræsentatione. Sicque lunæ subortæ vices terrenâ mutatione multo sunt inferiores. Neque id adeò mirum; Etenim terra cum superioribus lucidis corporibus collata tantis coarctatur angustiis, ut vix puncti partes sustineat. Quemadmodum verò punctum tenuitate sua omnem respuit dimensionem & vanitati est obnoxium; Ita terra mensuræ partium nescia mutationem suam adauget. Longitudinem terræ & profundum terrestrium rerum negat momentanea felicitas altis radicibus destituta, latitudinem bonorum terræ detrectat raritas, vel sub ipsa fucata Bonorum copiâ. Tantum abest, ut inde mutationis expectes diminutionem vel temperamentum, ut ejus vis se magis atque magis per omnes terræ partes diffundat. Quamquam verò mutatione istâ videntur res de statione sua deturbari, rerumque inferri confusio, multa tamen inde ad suam perveniunt perfectionem, obtenta integritate sibi; debito ordine. Et cum Homo, mirabilis ille *μικρόκοσμος*, naturam circumferat omnium participem, in mutationis quoque; adsciscitur societatem. Hinc corporis & animi nostri subindè subnatas observabis inconstantias; Utinam istis non multoties abriperemur in vanitatem nostramque; perniciem! Quod ut eò exqviritius per vitam omnem declinemus, cautius in posterum acturi, *ingeniorum mutationi* explorandæ ultima hæc verba præsentis in loco jam jam faciendæ consecrabimus. Vos itaque, Patroni Magnifici, Fautores atque Amici &c., Vos, inquam, quemadmodum vestra jam honorifica præsentia, singularem vestrum in me favorem estis contestati, ita nec patentes Vestras aures di-

dicenti subtracturos speraverim. O Viri optimi ! facilitas vestra, qva me peregrinum de ingeniorum libertate disserentem excepistis, fiduciam desiderii mei jam accendit. Fateor eqvidē ingenuē, me rem tantā benevolentia vestrā indignam mutatione mea suscepisse, ast vestra animi magnitudo, uti condonandi gloriam sibi vindicabit, ita nec ingeniorum mutationem perlustraturum a verso dimittet animo. Sublevate ergo omnes, quotquot præsentēs submisē veneror, benevolentia vestrā dicentis infirmitatem. Vestram verò attentionem, o mei discipuli ! mihi officii vestri habenda promittit ratio.

Hominem, A. O. H., intimius investigaturus in, quævis mirabilium profunda, captui nostro inexhausta, incidit. Ut nihil dicam de non satis admiranda erectaque corporis structurâ, unio tantum animæ & corporis nostram subeat contemplationem. O quæ abstrusa mentem in angustias hîc redigunt, ut, quâ pateat recti iudicii via, subinde nescias ! Vides res duas diversissimas, *mentem & corpus*, intimam iniisse conjunctionem. Mentis indolem individuus cogitationum fluxus ab omni corpore vindicat immunem, corpus verò semper concomitans divisionis copia â spirituum abstrahit consortio. Quam verò unionem Tibi hîc imaginari intercedentem ? Sane quocunqve te verteris, explicationis te premet difficultas. Interim quò propius hic veritatem accedimus, eò melius expeditiusqve naturam mutationis ingeniorum attingimus. Enimverò quemadmodum qui Maris & feminæ arctiori interest conjunctioni, arcana conjugii optimè novit exponere, actionumq; rationem in suas resolvere inclinationes ; ad eum etiam modū exquisitior animæ & corporis unionis notitia eò explicatiorem & planiorem reddere potest ingeniorum mutationem ; Menti enim & corpori, quancquam cum communione, hîc suæ debentur

partes. Infert autem ingeniorum mutatio *sententia ante concepta conversionem*. Scilicet uti ingenia intellectus & voluntatis sibi dividunt munia, ita eorum mutatio utramque mentis partem cum intellectum tum voluntatem participat. Intellectus, omnis ille cognitionis fons, hic quasi se præbet ducem, & primum mutationis futuræ indit motum; Voluntas instar coturnicis, sibi conformem fistulæ sonum sequentis, cognita apprehendit, apprehensa sibi applicat, quanquam subinde voluntatis imperium intellectus & antevertat, & pervertat inquisitionem. Ut verò horologii rotati motus à rotarum temperamento suam accipit varietatem, ita corporis temperamenti motus in varia studia subinde ingenia inflectit. Nam mentis & corporis ante dicta unio actionum passionumque gignit communionem, quantumvis sæpius cum mentis obsequio. Nimirum uti in conjugio maritus, nimio uxoris amore flagrans, omnia, juris sui prodigus, in sociæ format obsequium, ita mens nostra ex ardentissimo amore corporis studiis inservit, curâ sui posthabitâ; Hanc ob causam maximam temporis partem consumit, tot labores totque pericula adit. Quid adolescentem, quid juvenem ad studia excitat addiscenda? Corporis cura. Quid Magistratui rerum committit administrationem? Corporis cura. Quid Medici quid Advocati curas fovet? Corporis cura. Agnosces inde mentis tuæ infirmitatem, qua se componit ad corporis subortos imperii motus cum ingeniorum mutatione. Hinc, temperamento nos commendante sereno, ingenii molesta tristitia abit in tripudiantem lætitiâ, spirituum verò nos infestante obscuritate, lætitiæ voluptati succedunt anxietatis turbæ tristitiæ. In lætitiâ propositum nostrum nunquam defectura inflammat alacritas; in tristitiâ ejusdem propositi superveniens langvor omnes tandem extingvit residuas flammâs. Quæ conversatio
nos

nos delectabat, paulò post vertitur in averfationem; Quæ promiffa animus hilaritate perfufus vel ad fidera extulit, mox fubfecuturo torpore correptus in fuam refolvit vanitatem. In medium proferamus primum Ifraelitarum Regem Saulem; Hic Davidi certamen cum Goliatho in nituro fplendidiffimam deferebat promifforum pompam, aft obtentâ victoriâ, aliisque Davidis rebus benè geflis, in dolorem verfus verbis fuis fidem derogavit omnem. Ad eundem modum Amnon, Davidis filius, Thamaris cupiditate æftuans nescio in quæ promiffa ipfi præftanda effufus eft; aft expleto defiderio, temperamentoque defervefcente, omnis fimul decoctus erat amor. Enimvero, uti Tulipa folis fervore fe effusè explicat, redeunte verò humido noctis frigore, iterum fe contrahit, ita animus, effervefcente fpiritu tripudio, cuiusvis defiderio fuam exhibet facilitatem, aft fanguine paulò anguftius meante, quasvis verborum factorumque quærit anguftias. En ingeniorum ex temperamento fluentem mutationem! Et fanè crediderim mutatas temperamenti vices hîc potiffimam facere paginam. Unde titillans amoris voluptas, unde iræ perturbatio, unde reliquorum affectuum naturalium motus? nifi ex temperamento; Quibus rebus effectum eft, ut in ipfum appetitum fenfibilem Rationem ducem, quamvis fæpius detrectato ductu, derivarit Scholafticorum turba. Neque minus noftram imperfectionem in varias partes divifa ingeniorum excipit mutatio. Etenim cum noftræ cognitionis noftræque perfectionis menfura per vices fui capiat incrementum, ingeniorum etiam nos fubinde oportet fubire varietatem. Cygni exclufos pullos advertimus initiò fubnigros, aft adultiores facti, jufamque proportionis plenitudinem nafti, plumis fuperbiunt albicantibus; Et bombyx varias prius induit figuras, quam alata appareat; quid verò nos miramur ingenio-

niorum vices infirmitate laborantes, & conservationem in perfectione quæsituri? Quò purior, destillatione peracta, liquor fluit, eò plures majoresve expertus est mutationes; & quò sereniora excelsus affectat animus, eò potiora debet transire mutationis genera. Phosphorum antequam eliciant Chymicorum filii, in varias formas cogere coguntur urinam; Quas non ingeniorum vicissitudines putatis mentis lucem præmittere orituram? Sanè quo densiores celo obducuntur nubium tempestates, eò majoribus repetitis mutationibus lux indiget affulsura; Jam verò mentem nescio quæ nebulæ copia occupat, ut quocumquè Te verteris, eam agnoscas iis circumfusam; huic tollendæ quemadmodum haud facilis patet via, ita nescio quot sententiarum prius litant divortia, quàm lux cognitionis suo restituatur fulgore. Tanta nunc veritas eruda premitur obscuritate, tanta constantiæ difficultate! Equidem in felicissimo integritatis statu tale quid nullum invenisset locum, perfectâ cognitionis luce ibi triumfante; Ast postquam tantâ DEI gratiâ incuriâ suâ excidit primus homo, non tantum corporis nostri nunc confictamur corruptione, sed etiam cogitationum destituimur inter se connexionem; Ex quo nata obscura & dubia in varias mentem conjiciunt turbas. Enimvero uti subtilioris horologii Rotarum sibi invicem respondentium motum adhærens vel interspersa arena non tantum impedit, sed etiam pervertit, ita peccato illata infirmitas præter confusum cogitationum fluxum variis mentem infestat turbis. Ecquid inde suas firmat radices? ingeniorum mutatio; Hanc in rem rectè differens Seneca de consolatione ad Helviam matrem; Mobilis, inquit, & inquieta mens homini data est, neque se tenet; Spargitur, & cogitationes suas in omnia nota atque ignota dimittit, vaga & quietis impatiens, & novitate rerum lætissima. Quod non mirabe-

raberis, si primam ejus originem adspexeris. Non est ex „
terreno & gravi concreta corpore, ex illo celesti Spiritu „
descendit; celestium autem natura semper in motu est, fu- „
git & velocissimo cursu agit. Aspice sidera mundum il- „
lustrantia, nullum eorum perstat, labitur assidue & locum „
ex loco mutat, quamvis cum universò vertatur, in con- „
trium nihilominus ipsi mundo refertur, per omnes si- „
gnorum partes discurret, perpetua ejus agitatio & aliun- „
dè aliò commigratio est. Omnia volvuntur, semper in „
transitu sunt, & ut Lex & naturæ necessitas ordinavit, ali- „
undè aliò deferuntur. Cum per certa annorum spatia „
orbis suos explicuerint, iterum ibunt per quæ venerunt. „
I nunc & animum humanum ex iisdem, quibus Divina „
constant, compositū seminibus moleste ferre puta tran- „
situm ac migrationem &c. Amplius ingeniorum muta- „
tionem etiam gignit oblatorum varietas. Nam cum de- „
siderio flagremus plura sciendi & delectemur cognitione „
novi, varietate rerum subindè variamus ingenium, ut tan- „
tum illud tritum obtineat; Varietas delectat. Tanta hu- „
jus vis est, ut studia fermè percurrat omnia. Quid merca- „
tori varias novasque merces imperat advehendas? ut em- „
ptorem varietate alliciat, allectum mulciat. Quid sartori „
varietate rerum delectando morum etiam introducant „
immutationem. Quid mulieres vulgò in tot variandi a- „
mictus meditationes subindè abripit? ut varietas delectet; „
Quid consensum in novas sæpè elicit opiniones? Ut va- „
rietati indulgeamus. Sic varietatis amor sæpius cum ve- „
ritatis bonitatisque jactura est conjunctus. Interim quem- „
admodum bonitatis dantur gradus, ita majus bonum à „
minori plerumque solet avocare animum, ut pariter inge- „
niorum mutationem hîc liceat advertere. Sic optione ci- „
borum nobis data, qui ante palato arrisit, præsentî melio- „
ri

ri debet cedere; Sic juvenis, quibus delectatus est, Scholas tandem commutat cum Academicis, ut melior studiorum locus eruditionem augeat. Etenim cum studia animi intendant perfectionem, quamvis etiam obtinendæ perfectionis quærent occasionem. Hinc licet patriæ, licet amicis partem vitæ debeamus, extrâ tamen patriam aliò contendimus nunquam sæpius reduces facti. Accedit consuetudo loci, quæ non minimas ingeniis mutandis addit vires, ut multoties istâ animus allectus in peregrina deserenda evadat injurius; Hæc quæ domi sunt leviora, extolluntur, quæ foris ditiora, minuuntur, hæc quæ vitium contraxere, excusantur, quæ bonitatem præ se ferunt, plus justò deprædicantur, hæc quævis coguntur suam mentiri indolem. Qui consuetudine peccandi ducuntur, quamvis nonnunquam ad frugem se recipiant, plerumque tamen in pristinam relabuntur viam; paria sanè fata experiuntur loci consuetudine capti. Sint alibi immerita bonitate excepti! ast pristini loci consuetudinem præferunt. Sint inconstantia rei! ast pristini loci consuetudo maculam vincit, si non delet. Sit subitanea mutatio periculosa! ast pristini loci amor difficultatis metum enervat. Accipitrem emissum observamus libertatis quidem avidissimum, ast ad aucupis pugnum in priora vincula ultrò redeuntem; Ecquid aliud hîc quam vis consuetudinis obtinet? & tamen idem nobis evenit; Meliorum in animis nostris semper existunt cupiditates, & tamen ea alibi obtenta nonnunquam mutamus cum repetita pristini loci consuetudine. Scilicet ut viscus aviculis semel in se illapsis difficilem elabendi aperit viam, sic quos semel cepit amœnitas loci, ejus trahendi vim in se sensu circumferunt maximo: Adeò consuetudo, juxta tritum illud verbum, est quasi altera Natura & cum ingeniorum mutatione conjuncta. Ceterum quemadmodum celi tempestatis mutatio rerum inferiorum pro-

mo-

movendæ consulit salutem, ita nec ingeniorum mutationem
semper in vanitatem abitura deprimit molestia: Etenim
ut celi tempestates impuram discutiunt auræ colluviem,
sic ingeniorum rectè adhibita mutatione sæpius perva-
sa in rectitudinem rediguntur. Et quidem, quæ no-
stram antè sibi fiduciam promisere nunquam defutu-
ram, hic ad Lydium revocantur lapidem cum iudicii qua-
dam suspensione; hinc apertus locus relinquitur dubita-
tioni. Et quanquam cum Cartesio omnium dubitati-
onem haud approbemus, multa tamen in dubiorum cen-
sum esse revocanda, ingenuè fatemur. Nam cum intima
sæpè angustiam intellectus nostri fugiat rerum apprehen-
sio, ancipites dubiorum augentur turbæ. Qui orificii cu-
jusdam vasis angustiam liquorum effusâ onerant copiâ,
varias nunc affluentium nunc refluentium particularum
excitant turbas, quidni varia rerum affluentia intellectum
nostrum ita confundat, ut iudicii subindè sufflaminet cen-
suram. Et quò major est animus, eò majorem invenit
dubitandi rationem. Docti ideò vulgum dubitando su-
perant, quod remotiora prospiciant singulorum difficul-
tatibus ponderatis, à quibus tamen multitudo terrenis in-
tenta abhorrere amat. Ex quò absoluta in omnibus absq;
omni dubitationis momento veritatis persuasio plerumq;
falsi incurrit suspicionem, nosq; aut Angelis aut bestiis
similes reddit. Quò tamen plura Tibi subnascuntur du-
bia, eò ampliorem ingeniorum mutationi concedis lo-
cum. Ecquid inde suo excidit patrocinio? falsitatis er-
ror. Nam sic scrutinio abdita rerum studiosè exquirun-
tur, exquisita excutiuntur, excussa applicantur. Et pro-
fectò quos errore vel vitæ vel doctrinæ implicitos dubia
tandem eventus prosperitas & falsæ persuasionis suspicio
incipit discruciare, non multum absunt à spe emendatio-
nis. Qui viâ errore sunt abrepti, quoad persuasionem rectæ
ducun-

E

ducun-

ducuntur, præsentem sequuntur, ut primum verò dubiæ obvia fiunt indicia, tantum abest, ut gradum accelerent, ut suspendant rectam repetituri; Haud absimili sanè ratione vestigia malorum prementes ad saniores mentem redeunt de justitia facti dubii facti: Hinc Scortatores, otiosi & id genus alii, ad diuturnæ felicitatis dubitationem redacti plerumque ineunt corrigendi consilium & negligentiam ferè diffluens eò fervore tandem animum ad studia appellit, ut prætermissa diligentiam revocare allaboret. Tanta virtus dubitandi comitatur fluctus! Ast quid dubitatio nisi tenacis antè propositi sufflumen? Horum intuitu Medicorum Antistites in imaginationibus curandis id primum agunt, ut ægrotum dubium reddant, quo maximam Medicinæ partem aggrediuntur. Amplius ingeniorum mutatio multum inservit Veritatis Patrocinio; Nam pertinaciam infringit & debilitat: Ast quantum hoc beneficium! Quos Sapientiæ aditus occludit pertinacia, hinc aperiuntur, quos sensus à Veritatis monitis avertit pertinacia, hinc dicto evadunt obedientes, quæ erroris pallia fuere objecta, hinc amoventur, & quos erroris fastus meditata est pertinacia, in primâ quasi, ut ajunt, herba hinc supprimuntur. Sic Veritati liberæ patent aures circumspicientes; Sic rerum copia ad lucidam intellectum evehit perfectionem. Scilicet ut aratu facile, ast pingve solum, quodvis receptum semen bonum cum fertilitate reddit, ita prudens ingeniorum facilitas Veritatis semen non recusat, sed consensu tranquillo ejus fructum non solum in Sui, verum etiam in aliorum lucem redundantem experitur. In insulis Antillis certum muscarum genus noctu animadvertitur lucidum, adeo ut instar candelæ lucem præferant noctu obambulantibus incolis; Haud erraverim idem ad optimè susceptam ingeniorum mutationem translaturus; Hæc, nebulis pertinaciæ discussis, luce mentem

tem

tem illustrat fereniore, hæc aliis ignorantia tenebris ad-
huc circumfusis, vel persuasione perfectionis suæ occæca-
tis, lucem ad faniora accendit; Si quæ interea vanitatis of-
ficia menti nitantur officere, rerum suarum secura, quæ-
cunqve sunt obstacula, è medio tollere annitur. Fluvii
cujusdam Americani in Gvatimala fluxum diurnum pe-
regrinantes admirantur subtractum, ast nocturnum rede-
undo fluctibus æstuantem. Hoc quamvis sui abstru-
sam tegat rationem, non tamen hic Sui detrectat om-
nem usum. Nam prudentem ingeniorum muta-
tionem haud obscure adumbrat: Hæc fulgidissimis lu-
cis radiis corusca, quæ Veritatem redolent, placido vel
citra alterius intervenientem sensum amplectitur sensu,
ast, obducturis Mentem nubibus, ad instar lucis in ce-
lerrimum vertitur motum, malum vel propulsatura vel
ejus larvam detractura. Quamquam verò variæ nos
premunt imbecillitates, ut plurima intellectum nostrum
fugiant, & in plerisque hæsitantia perfectionis fiduci-
am confundat, non tamen omnem desperare Sapien-
tiam nos permittit mutatio. Enimverò quemadmo-
dum à parvitate in primis annis tot mutationes tandem
Corpus in magnitudinem evehunt, ita tantum abest, ut
tot sententiarum inter se connexæ successiones sibi hæsi-
tantiam colligant, ut in veritatis intimum perveniant tan-
dem conclave, in varia sibi connexa divisum. Et utinam tot
terminorum litigiis nuncium mitteremus, fortasse felici-
ori Veritas triumpharet victoriâ; Ast his litamus, ut laureolâ
in mustaceo quæsituri lingvæ vel crenæ expeditam obti-
neamus facilitatem. Ceterum in Theologicis, qui pie-
tatis studio totum applicant animum, antè nuda contem-
platione contenti, non infimam mutationis merentur
laudem. Etenim cum omnis contemplationis gloria in
officii conformatione consistat, (alias vel ipse diabolus

ſcientiæ ferret palmam) non in minimâ laude ſunt, qvi cognitionis curas in ſanctû pietatis transferunt exercitium; Horum ſubmiſſa pectora demum vero DEI ardent amore & apud DEUM vitæ æternæ gratiam ineunt. Sed verba hîc prolixiora detrectat cum clara rei perſpicientia, tum anguſta inſtituti mei Ratio; Neqve per tot utilitatis partes ſparſam ingeniorum mutationem unius horæ capit anguſtia. Sufficiat nobis bonorum electorum retinuiſſe conſtantiam. O ſi hujus cura nobis incumberet potiffima! Qvanta felicitatis nos exciperet gloria! Omnis Virtutis Corona neſtitur & nexa imponitur à conſtantiâ. Ab hâc plena pendet propoſiti æſtimatio & extrema Virtutis operi accedit manus. Cuncta bonitatem mentiuntur, qvæ deſerit conſtantia. Hæc rebus addit pondus valorem in judico divino allaturum, ut eo deſtituti in ruborem dentur, qvocunqve aliàs Virtutis ſplendore aliis prælucentes. Hoc Salvator noſter meritiffimus expreſſurus; Qvi ad finem vitæ, inqvit, perfeveraverit, ſalvabitur, hâcqvæ abs conditione omnes vitæ æternæ ſuspenduntur promiſſiones. Nam perfectionis veræ conſcio intrandi regnum celorum demum conceditur copia. Aſt qvid perfectius rebus conſtantiâ valentibus? Hinc ut omnibus numeris ſuis abſoluta perfectione præditi nihil in qverelæ vel excuſationis ſubſidium poſt lapſum aſſumere qvirent primi noſtri generis parentes, conſtanti etiam corporis integritate non per viçes accretura à ſummo rerum Creatore ſunt conditi. Ita qve cujus propoſiti mutatio in continuos bonorum fertur profeçtus, mutationis ſuæ citra pœnitentiam uberrimas capit voluptates. Verum enim verò uti omne jam bonum cum mali conſlictatur ſocietate, ita nec ingeniorum mutationem omnem æqua cenſura poteſt dimittere. Sunt, qvi dubiis ingeniorum omni ferê temporis momento jactantur fluctibus; Hos uti conſtantiæ cepit oblivio,
ita

ita ingeniorum mutationem in vanum trahunt abusum. Mores ad virtutem componunt imitationem; Verborum fluxum instar Maris Euripi adamant reciprocum, ut vel quavis hora mutata figura sonum Tibi formet contrarium. In factis animi mobilitate certant cum illo nobili singulis diebus sceleris noctu cum scortis admissi poenitentiam agente, aut ad pristinam malitiam singulis noctibus redeunte; Quas vires animose ante iactant, in principio operis remittunt solliciti de fuga; Quam cordis fiduciam conceperunt, in leporis vertunt trepidationem. Adeo, cui inconstantia infedit langvor, animus sui immemor ambiguos sequitur viarum flexus, & rerum gerendarum anticipat victoriam nunquam futuram. Aut quemadmodum corporis titubantis infirmitas est maxima, sic summam ingeniorum imbecillitatem arguit inconstantia. Enimvero dum animus hic dissolutus fluctuat, maxima vitæ pars elabitur nihil agendo, ut tota calamitatis sibi colligat copiam. Antè peracta hic revocantur, presentia cunctando elabuntur, futura bona declinantur, mala accelerantur, ut in perniciem nostram convertantur. Vano igitur nihilo dubii inconstantium litant conatus, & utinam omnes nihilum æquarent, fortassis melior fortunæ spes ipsis affulgeret. Aut, dum opinionis errore sibi fingunt actionis aliquam Veritatem, nihil agentibus ferè evadunt pejores. Contemplemur in studiorum genere omni ignaviae mancipatum & dubio studio literas tractantem; Ille sane, abjecta prorsus studiorum ratione, hunc melioris vitæ vincit conditione. Nam ignavus, vel cui non respondet discendi ingenium, vel Parentum consilio, vel aliorum svasu, vel etiam propria salutis curâ ductus ad saniora tandem, aliis studiis se applicando, redit, aut remissiori ancipitiq; curâ literis incumbens ætatem sub studiorum nomine consumit, ut ætate tandem proventus inscitia suæ deplorandam luat poenam. Sic inconstantia sui apud bonos incurrit vituperium. Reperiuntur etiam, qui quacunq; ducantur opinione, ingeniorum averfantur mutationem. Hi amore sui, Antiquitatis, vel alterius autoritatis excæcati malunt in Veritatis quam in sententiæ iacturam consentire. Nempe ut tinea vestimentis semel implicita ægrè se excuti patitur, sic opinionis pertinacia ad sui stabilimentum omnem movet lapidem, interim Vestis & Veritatis vix refarcienda absumentur integritas. Sed ampliori horum tractatione me jam supersedere jubet, cum temporis tum Vestrae etiam A. O. H. auctoritatis habenda ratio. Abrupto itaque filo instituti mei partes jam explebo omnibus cum gratiarum actione valedicturus. Nempe cum mirabili DEI providentia præter omnem expectationem ab Ampliss. Senatu Rostochiensi ad ibidem demandatum Rectoris

munus subeundum si revocatus, nolui huic tractui me diutius subtrahere
jamjam Rostochium profecturus. Itaque ante discessum grati hospitii
munere defuncturus in omnium laudes in præsentem descendam. Et cum,
quæcunqve aguntur, benignæ Voluntati divinæ sint grata acceptaqve re-
ferenda, ante omnia me convertam ad DEUM Creatorem & Redempto-
rem meum. O Pater Domini nostri JESU Christi & omnis misericordiæ,
Tua infinita gratia me miserum finxit, Tua providentia conservatum jam
aliò abire jubet, Tuæ misericordiæ inexhaustus fons tot Conversionis ri-
vos in me derivavit. Obstupescit anima ad tam profundam contemplatio-
nem. Tibi jam laudis, gratiarum actionis, & gloriæ acerram incendo. No-
men Domini sit benedictum in secula nunquam terminanda AMEN. Jam
in Vos, VIRI Magnifici, quos Scholarcharum venerabilis condecorat titu-
lus, & corporis & mentis oculos conjicio. O Patroni optimi, quos inter
felicitatis meæ primæ Autorem *Magnif. Dn. Charissimum* meritò compello,
Vestra in me benevolentia hæcenus visa fuit excedere dignitatis meæ men-
suram: Utinam eâ amplius hîc frui licuisset! Ast culpam in me transferen-
dam fata excipiunt, exceptam minuunt. Equidem animus mutandi à me
vos accedente prorsus fuit alienus, ast quid non tempora mutant? Et
quanquam me hîc foverunt omni voto respondentia tempora, consuetu-
do tamen loci pristini animo imperantem svasit mutationem: Sed quid
multa? Vel ipse pudor benevolentia vestrae prolixioris subterfugit enar-
rationem. Interim Vestra facilitas, Patroni Magnifici, Gymnasii hujus
Antistites meritissimi, Cor meum sibi vindicavit ad splendidissimi Vestri
Nominis venerationem, linguam solvit in effusam beneficiorum vestro-
rum deprædicationem, memoriam occupavit in perpetuam officii alacri-
tatem. O Viri Excellentissimi! Servet vos DEUS suâ gratiâ, ne excidatis
felicitatis constantiâ, fervet Virium vigorem, ne laboribus succumbatis,
Servet providam vestram hujus Gymnasii Curam, ut in majorem subindè
excrescat celebritatem. Paucis, absit rebus Vestris infausta fortuna mu-
tatio. Proximas jam animi grati partes Magnifico hujus Reipubl. Senatui
debeo. Vobis *Viri Nobili prosapia conspicui, Magnificâ Autoritate reve-
rendi, Consiliis Validissimi, prudentissimi*, Vobis, inquam, uti Salutis meæ
benignissima fuit Cura, ita summas, quas mente possum concipere, refero
gratias. Vos peregrino honorificum tam illustri loco attribuistis locum,
Vestra Munificentia soluto didactro expectantè prævenit, Vestra integritas
fidem tenuitati meæ præstitit certissimam; Hæc beneficiorum affluentia,
quanquam ad officii demandati constantiam me abundè invitavit, ingenii
tamen

tamen nunc compensatur mutatione. Egregiam sanè rem scilicet! Ast erubescio plura loqui: Vestra benignitas jamjam abiturum videtur confundere. Sed quò nos non fata trahunt retrahuntque! Quamquam jam ipse tantam Vestram benevolentiam videor violasse, ulteriore indignus, & verbis auribus Vestris presentibus molestus, major tamen, qui in Excellentissimis Vestris est, animus suà condonandi facilitate uberiorem laudis vestræ dabit copiam. Scilicet quemadmodum lucis fulgor sine Sui jacturâ & aedeuntem & redeuntem illustrat, ita lucem benevolentia, quâ accedentem Vestrum hospitem excepistis, abeunti etiam affulsuram deprædicanda Vestra pollicetur constantia. Ego interim lumen Vestrum nunquam absorbebo Vestri nominis perpetuus futurus Cultor & salutis Vestræ precibus invigilaturus. O Patroni Summi, sentiant vires vestræ virescentem firmitatem non nisi post seros annos cum Patribus cessaturam. Excrescat Vestra familia in majorem felicitatis splendorem, redundet ex Vestra Reipublica curâ in Ecclesiam constans Cultus divini ordo, in Gymnasium hoc studiorum vigor, in Cives pacis felicitas; Verbo, Vivatis cum Civibus Vestris ab omni prosperitatis mutatione remoti. Hòc pietatis munere defunctus jam Vos accedo, VIRI admodum Reverendi, Amplissimi atque Clarissimi Verbi Divini Ministri meritissimi, Et quemadmodum Vestram jam honorificam presentiam, Vestramque in me benevolâ propensionem gratâ Mentem agnosco, ita Vestræ Salutis diu duraturum augmentum toto animo appetor. Rigaretur Vestrâ Salutis aquâ ex Israëlitis fontibus haustâ Ecclesia, ut nequitiæ fontes obstruantur, pascatur salutari cibo, ut terrestrium fames minuatur, proficiat sub Vobis viribus fidei & amoris, ut hostes conficiantur. Jam Te, Vir Excellens, Rector Gymnasii hujus longè celeberrime, compello. Laudes sufficientes meritorum tuorum superat amplitudo. Admirator hactenus fui multiplicis tuæ doctrinæ, Veneror tantum ingenii Tui acumen, delectatus sum singulari humanitate & dexteritate. Tua, frui sum Tuæ Mensæ societate; Hæc uti publicè jam ingenue profiteor, ita semper extollam; Et profectò horum consideratio ita sæpè in me certavit cum proposito abeundi, ut sæpius oblato Novo Muneri nuncium mittere cogitaverim. Ast amor Consuetudinis pristinae in Academiâ tandem vicit. Sic jam, Vir Clariss. Collega desideratissime, disjungimur, quos antè Patrii sanguinis amor conjunxit, sic laboris vinculum solvitur nunquam ita coiturum; Ast quos locorum intervallum dissociat, animorum presentia adhuc solatur. Sim Ego corpore discessurus, ast animus semper præsens erit, sim mutati loci reus, ast mutati animi notam nunquam incurram. Et quemadmodum pro beneficiis Tuis, reli-

reliquis bonis destitutus, debitas jam ago gratias, ita eorum memoriam absens etiam omni temporis momento recolam, occasionem Tibi inservienti semper quaesiturus. O Vir optime! Vive in DEI gloriam diu superstes in his terris futurus; Vive *fidum Decus Patriae*, summam fidei perfusus tranquillitate, Vive unam cum tota Tua splendidam familiam ab omni malo remotus. Vobis vero, quos itidem honorato Collegarum nomine veneror, vobis inquam, O VIRI optimi, angusto ore, ast affectu prolixissimo, gratias decerno maximas pro omni Vestro amore, quo me persecuti estis. O Collegae desideratissimi, quantum ex Vestra Conversatione cepi voluptatem! Et tamen jam locorum intervallo distrahimur. O rem ingratam! Ast Vestra imago oculis meis semper observabitur. Suffulciat interim Bonus DEUS Vestras animi & corporis Vires, ne impares sint concatenatis laboribus Scholasticis; Largiatur patientiam molestis perferendis, adjiciat rei familiaris amplificationem, prolonget vitam vestram in seros annos. Ut verbo voveam; Pax Domini Nostri JESU Christi undique cingat Vestra pectora, Sic nullum metuendum malum. Tandem & ad Vos, O Mei discipuli, dirigo oculos. Laudo Vestram observantiam, delectatus fui Vestram modestiam, testis sum diligentiam, cui plerique vestrum litarunt. Sic amorem meum in vos accendistis, sic officii mei curam sublevastis. O deliciae meae! in quantum deliciis meis fuit Vobiscum Praeceptoris more conversari; Et quamvis inceptam officii telam vobiscum pertexere aequum fuisset, alia tamen ratio muravit animum. Sic jam partes meas vel invitatus deserere cogor, sic alio vocatus a vestro amore abstrahor; Ast quid dixi? Tantum abest, ut Amorem Vestrum deponam, ut absens salutis Vestrae curam apud DEUM precibus supplicibus sim continuaturus de pari in me pietate vestrae minimè sollicitus. Ceterum abiturienſ cum Socrate vos admoneo, inspiciaſ quotidiè speculum, ut mores vestros discatis accommodare ad habitum cordis; Inventa enim sunt specula, disſerente Seneca, ut juvenis etiam flore aetatis admoneretur illud tempus esse discendi & fortia audendi. O mea pectora! nolite desidiaſ petulantiaſ quae vos mancipare; jam flos aetatis in maturitatem abiturus curam postulat; Nolite spem Parentum, Ecclesiaſ, Republicaſ, fallere, ne prosperitatis spes vos adultiores factos confundat. O Benignissime DEUS! Tibi hos meos discipulos commendo, effunde super eos Tuam gratiam, ut Sapienciaſ proficiant gloriaſ Tuam inservituri; Conſice ex ipsis vasa misericordiaſ Tuam, ut ab omnibus malis immunes vitam transigant tranquillam omnibus usui futuram. Et sic Valente omnes & singuli & favete Vestro abiturienti

D I X I.

A. Ω.

VIRI Magnifici, Reipubl. Scholæqvè Rostochiensis Antistites meritissimi, ut & VIRI Clarissimi, quorum informationi juvenus Rostochiensis est tradita, Patroni Summi, Collegæ Honoratiff., Fautores optimi, &c.

Erba vobis præsentibus factururus incidi in Virum alioquin haud obscuro genere satum, qui ad honores eventus, cum rei familiaris ex suspensâ curâ detrimentum sentiret, pinxit vineam, multis lauris distinctam, unde quidem ornatus, ast parum commodi, impeditis Solis radiis, vineæ accederet, addito *lemmate*; *Ornant sed impediunt*. Vidit Vir ille prudentissimus, honores, cum ab alio pendent, in illius curam, rebus suis maximam partem posthabitis, animum deducere; Hic si parumper suspensio gradu circumspicimus, in literatura haud absimilem reperimus rationem; Vides ibi rebus sua esse imposta vocabula tanquam variis articulis distincta animi signa. Quamquam verò hic in primâ hominum impositione, apertâque significatione acquiescendum esset, novitatis tamen amor nescio quem sæpius peregrinorum terminorum fœtum in lucem edit. Equidem rebus crescentibus iisq; sub novâ formâ prodeuntibus, omninò vocabulorû novitati quid dandum est, ne distituti signo ipsius rei memoriâ excidamus, ast sub abstruso novi termini sensu latitare, est novum ornatum rei impedimento accersere, ut verè istud obtineat: *Ornant sed impediunt*. Enimverò cum simplex veritatis indoles simplicem, dixerim omnibus perspicuum, sibi vindicet

F

dicet

dicet stylym, terminorum recens fictus recessus veritatis subinde infert recessum. Hinc quemadmodum distinctionum minutia scientiarum, stylo Verulamii, frangunt robur, ita verborum excogitata novitas sæpius nimiam suam subtilitate rerum infringit pondera. O si tantum terminorum novorum studium in Scientiæ studia nunquam involasset, vel melioris ampliorisvè rerum notitiæ gloriâ nostra triumpharet perfectio, ast dum tantum temporis in nova philosophiæ vocabula infumimus addiscenda, rerum ipsarum vix compensanda augetur incuria. Absit tamen, ut in usum hodiè receptum hisce evadam injurius. Interim quò propius terminus quidam novus ipsam rei exprimit naturam, eò major ipsius gratia usurpantium occupat animos. Ut jam sicco pede præteream alios, *Rationem status* contemplationi nostræ subjiciamus. Nomen, quancquam ab Italis primò adhibitum & Rerum publicarum arcanis applicatum novitatem quandam redolet, tantum tamen abest, ut in ipsis incunabula inveniatur, ut ea quærat in historiarum Taciti monumentis. Audi-
“amus ipsum Autorem; Ceterum, inqvientem, anteqvam,
“destinata componam, repetendum videtur, qualis *status*,
“urbis, quæ Mens exercituum, quis habitus provinciarum,
“quid in toto terrarum orbe validum, quid ægrum fuerit,
“ut non modò casus eventusq; rerum, qui plerumque for-
“tuiti sunt, sed *Ratio* etiam causæ quæ noscantur. Ast sit *Rationis status* origo dubia! rei tamen usus est certissimus, utilissimus, sit nova! ast rem accepimus antiquissimam, firmissimam. Et cum hominis status jam omnium communionem ambiat & ineat, *Ingeniorum* etiam *Rationem* status ex actionibus obviis elicit circumspecta *Ratio*. Itaque ut omnium causam *Rationem* ad *Rationis* incudem accuratius revocemus, pertractatâ jam Stalfundi libertate & mutatione ingeniorum, *Rationem status ingeniorum in*
Societ-

Scientiis brevissimis jam sumus perlustraturi; Ne verò in-
star navis, adversis ventis reflantibus, à portu recedentis
prosperitate exitus excidam, Vestram, Viri Magnif., im-
ploro benevolentiam. O VIRI optimi, Vestra facilitas, quã
in me accendit, fiduciam attentionis benignã quẽ interpre-
tationis Vestrã, non frustrabitur; Neque minus favete &
vos, quos amico Collegarum nomine veneror, *Rationem*
Status ingeniorum in *Scientiis* exposituro; Verbo favete om-
nes & singuli, quotquot præsentia sua benevolam in me
propensionem sunt contestati.

Ille Cardinalis Richilieu, A. O. H., apud Gramon-
dum haud interruptam Principis expressurus vigilantiam
his utitur labiis; *In statu Politico non progredi, regredi est.*
Nam cum tot statuum inter se connexio in suam facile
possit incidere solutionem, cura integritatis tuendæ Prin-
cipis, vel VIRI Reipublicæ præfecti, individuas auget cu-
ras. Nos si *Rationem Status* paulò intimius pensitemus,
non multum à Ratione deflectemus, idem, quamvis non-
nihil mutatum, de *Ratione Status* dicturi; In *Ratione Status*
non progredi, regredi est. Etenim dum varia casu oblata
rerum subinde solent turbare nexum cum fortunæ mu-
tatione, *non progredi est regredi*, dixerim rerum langvo-
rem contrahere. Interim quanquam Universi, quotquot
terrarum orbis sustinet, suã ducuntur *Ratione Status*, *Ratio-*
nem tamen *Status ingeniorum in Scientiis* non omnes capi-
unt. Nam quemadmodum *conformitatem* hæc sibi vindi-
cat *cum statu singulorum scitorum*, ita profundam Sui stu-
dioso imperat meditationem & circumspicientiam. Ast
quot non in Virium suarum hic convertuntur querelam?
Quos doctrina, quos exercitatio destituit, quantus non
eorum est numerus? Profectò uti non cuivis licet adire
Corinthum, ita nec in *Scientiis Ratio Status Ingeniorum Sui*
cuivis facit copiam. In judæorum templo, Eberhardò

de Weihe testante, speculum coram Sacerdotibus erat positum, ad quod omnes gestus componerent, quoties sacra administrabant. Ast quid Sacerdotes? electus & reliquis numero multo inferior Virorum Coetus, & tamen hujus solius oculis istud speculum patebat; Equidem reliquis judaïs sua etiam erant specula, imaginem reflectentia; Ast Sacerdotum speculum ipsorum obtuitui denegabat religio. Et quæso quid aliud imitatur quam hoc Sacerdotum speculum *Ratio status in Scientiis*? Hæc altiora tantum in cognitione affectantibus liberum concedit aditum & intuitum, hæc ipsorum mores in amicam cognitorum format conjunctionem. Quemadmodum v. speculum istud Sacerdotum nullo bonorum malorumque habitò discrimine repræsentando suum faciebat officium, ita boni maliqve *Rationis status in Scientiis* sibi dividunt munia. Nam scientiæ facies neque boni neque mali subterfugit aspectum, sed utriqve se præbet facilem. Solem cernimus æquo radiorum fluxu contingere ceræ & luti præsentiam, album & nigrum colorem, sic Scientia cum sua Ratione status tum in bono tum malo invenit locum. Ast quemadmodum cera Solem excipit ad varios sui flexus, lutum verò ad Sui duritiem, & albus calor lumen reflectendo, niger verò absorbendo, ad eum etiam modum boni acceptam Scientiam vertunt in virtutis splendorem, mali v., omni lumine absorpto, in majores inde degenerant actionum vitæ tenebras. Agnosces inde Scientiæ in perversis perversitatem, in Bonis meliorem bonitatem, ast cum sua interveniente *Ratione status*. In utroq; enim dum Scientia sui quærit conservationem, quicquid invenit, in semel conceptum principium resolvit. Ceterum Rationem hanc status cauta in omnibus comitatur circumspicientia. O quot flexus hîc Scientiæ addiscendæ sæpius applicantur? quot rationes indispensandæ cognitionis ingenia ineunt? Sane

Sanè ubi cursus parum valet, flexui res committitur. Quotusquisque non, aliâ viâ minimè securus, obliquè interrogando Scientiam tandem invenit? Nempe ut Israelitæ ex Ægypto Palæstinam petaturi per varios viarum flexus demum eò pervenerunt, & Nathan Propheta obliquo proposito exemplo tandem Davidis eliciebat sententiam in eum retorqvendam, ita Scientia ad Sui inventionem variâ quæstionum obliquitate indiget præmittendâ. Nam dum plures Scientiæ foveant mysteria non cuius revelanda, vix aliâ ad Communicationem possunt adduci, quàm obliquâ quæstionum viâ. Hæc sæpius ipsorum linguam præcipitat ad desiderii Tui gratiam, hæc vel ex tribus ipsorum verbis, reliquis quavis abruptis, ad ulteriora sibi aperit aditum. Cum enim Mentem circumferamus sagacissimam, ex uno invento vestigio in varias deferimus conclusiones lucem nobis fœneraturas. Quocircâ, qui amore Scientiæ ducuntur, tot suscipiunt peregrinationes, ut ex colloquio Virorum doctorum intimiorem interrogando expiscentur Veritatem. Quod perceptionem hîc juvat, obliqua audit observatio. Nam interrogationes sine observatione parum vel nihil utilitatis in Scientiam conferunt; Neque desiderio tuo semper respondent, neque omni Scientiæ amplitudini sufficiunt interrogationes; Ne itaque in Scientiæ hiatum incidas, multa obliquè observanda veniunt. Phengitem lapidem translucens accepimus Domitiano quondam inserviisse distinguendis parietibus, ut ex ejus splendore per imagines, quicquid à tergo fieret, provideret. Mirum sanè artificium, quo periculi metum minuit crudelis ille imperator. Ast quid miraris? Idem Tibi præstat obliqua observatio. Quæ primâ fronte notitiam nostram declinant, à tergo hæc capiuntur, quæ inter mysteria pectoris referuntur, hæc sæpius eruuntur. Et profectò quemadmodum obliqui

oculorum radii plura videntur circumspiciendo capere, quàm recti, ita, quæ rectam fugiunt, obliquâ observatione in Scientiæ augmentum capiuntur. Hâc Scientiæ fraude ille organista alterum mirabili pulsandi novitate præstantem, ast invidum, ita fefellit, ut, quamvis illius ope post adjutus, ad summam pervenerit notitiam; Quidnî sublimiorum Scientiarum desiderio ducti eandem hâc arte sibi promittant facilitatem? O quot viris sic ad Scientiam optatus patuit aditus! Et quamvis non statim desiderio nostro res ipsæ respondeant, sufficiat interim obliqua optimorum Autorum Cognitio. Quantum hoc Scientiæ adferat adjumentum, loquantur experti. Etenim, cum nihil jam dicatur, cujus non antè extent vestigia, magna eruditionis pars in librorum consistit notitiâ. O felicem, qui hîc in optimos quosque incidit! Ast quàm difficilis hîc sæpius aperitur via? Multos Auctores destituit obtinendi copia, multos *ignoratio*, multos Doctorum obsecundit invidia. Quæ hîc consilii copia, quæ prudentia? Optima videtur via obliqua, quâ Doctorum de hîc vel isto libro ambimus judicium & ipsorum libros vel per alios vel obliquò accessu exploramus usu familiares. Arcanâ viâ ad Scientiâ incedunt Theologi jurisprudentiæ & Medicinæ animus, interjecto studii Theologici intervallo, applicantes; Horum sanè cura, futurorum provida, peculiari gaudet Ratione status. Nempe, cum Ecclesiis, quæ oppidis vel agris colliguntur, possint aliquando præfici, hæc etiam sæpius studia tractant, ut ægrotos medicinâ, lites verò subortas juris consilio sublevare liceat. Tàm circumspectâ Ratione status ingenia utuntur Scientiam sibi comparatura; Non minorem adhibent in Scientiæ possessione. O quantum hîc sæpius Scientiæ silentium? Quàm arcanè hîc multa delectant animum? Quanta communicandi difficultas? Neque id adeò mirum; Nam, quæ multo scrutinio, longâ industriâ, magnis sumptibus ad nostram pervenere Scientiam, meritò aliorum notitiæ subtrahit prudentia. Notum quidem vulgare istud est;

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter;

Ast verius subinde alteram obtinet: Si sciat hoc alter, scire Tuum nihil est. Enimverò, quoad intimiora inventi alicujus fundamenta tantum mihi vindico, gratiam & pretium invenio, ast quamprimum aliis innotescunt, ipsius rei expirat cum pretio gratia & facilitatis Tuæ admiratio; jam vero commodi proprii, ast citra alterius injuriam, semper habenda est Ratio; Nam Amor nostri ubique Amore proximi superior evadit; Et sanè quemadmodum Livix à Salustio Consultum est; *Ne arcana domus Consiliavè Amicorum vulgarentur*, ita cuique proprii commodi prudentia non omnem Scientiæ svadet explicationem; Quocirca quævis Scientia, quamvis in alte-

rius

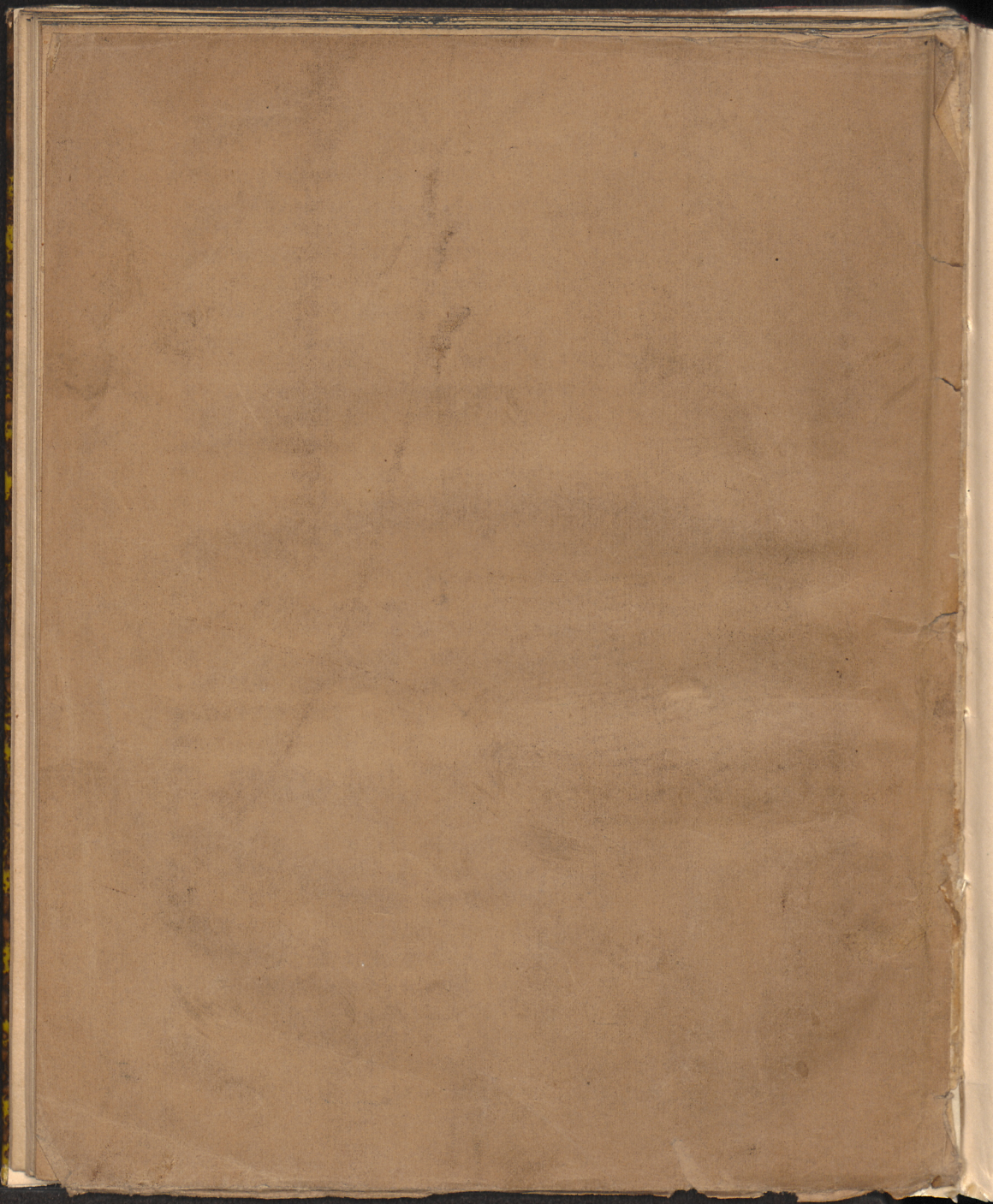
rius etiam migret in informationem, in Magistrò tamen sua fovet arcana, ut semper peculiaris consilii copia suppetat. Adhæc reperiuntur, quorum communicatio cum vitæ propriæ periculo vel alterius commodi jacturâ inire solet Societatem. Ecquid Fabro illi Vitri ducillis conciliavit interitum? Improvida artis coram Tiberio confessio. Ecquid lapide Philosophorum gaudentibus tot vitæ insidias paravit? Scientiæ confessio. O si Ratio status hîc præsidem egisset, silentii fides vitam præstitisset tutam! Interim, ne nobis solis Scientiâ nostrâ nati videamur, omnino etiam in aliorum notitiam quid derivare, nos oportet. Ast En novam hîc Rationem status? Nunc fundamentum rei quasi aliud agendo manifestatur, ut scrutinio Tuo ulterior concedatur locus, nunc scientia nostra obliquè opponendo alterius oppugnat Scientiam, nunc argutè à Statu controversiæ abeundo Respondentis vel quærimus angustias, vel nostræ angustiarum subsidium. Quamquam verò hæc Ratio status in ætate judicii adulta quodammodo obtinet, exulare tamen eam oportet à Ratione status Scholastici in ætate tenella. Enimverò cum hîc judicii vigor adhuc desideretur, aperte omnia sunt proponenda, proposita illustranda, illustrata inculcanda. Ast Sapienti sat! Prolixiora, quæ quidem in promptu essent, detrectat cum temporis angustia, tum præsentiarum Vestrarum, Audit. Magnif., Honoratiss., habenda ratio; Rationem Status ingeniorum jam finiat intenta præsentis ætatis Ratio. Nempe cum Stralsundò revocatus publicè jamjam sim præfectus Rectoris Scholæ hujus muneri, grati & officiosi animi declarationem modesta svadet *Ratio Status*. Et cum hanc mutati mei status rationem benigna DEI ita direxerit providentia, primam etiam pietatis ipsi Creatori & Redemptori meo vindicabo rationem. O Pater Spirituum & omnis misericordiæ! inexhaustus rationi fons bonitatis tuæ quot rivulos gratiæ in me miserum non derivavit? Omni curæ ratione indignus Tuâ fruor salutis cura. Ex nihilo produxisti servum, ut originis vanæ memoria conservationis suæ avidum ad Tui supplicationem deferat; Perditum pretiosus Filii Tui sanguis restauravit; Nomini Tuo altissimo jam laudes dico sempiternas, & gratias ago supplices: Abstrahat Tua gratia Mentem à terrenis cupiditatibus, ut in gloriæ Tuæ agnitione meæ sint delicia; Sint labores futuri Scholastici gloriæ Tuæ & salutis discipulorum nunquam non fecundi per JESUM AMEN. Proximas jam animi grati partes *Magnifico* hujus Reipubl. *Senarui* debiti mei attribuit Ratio. Vos, Viri *Magnifici, Arrupliss. Consultriss.*, quæis Reipubl. Rostochiens. fascès à DEO sunt demandatæ, Vos, inquam, tam benevolam Mei habuistis Rationem, ut absens suffragatione vestrà ad honoratum Rectoris Vestri ministerium sim perductus.

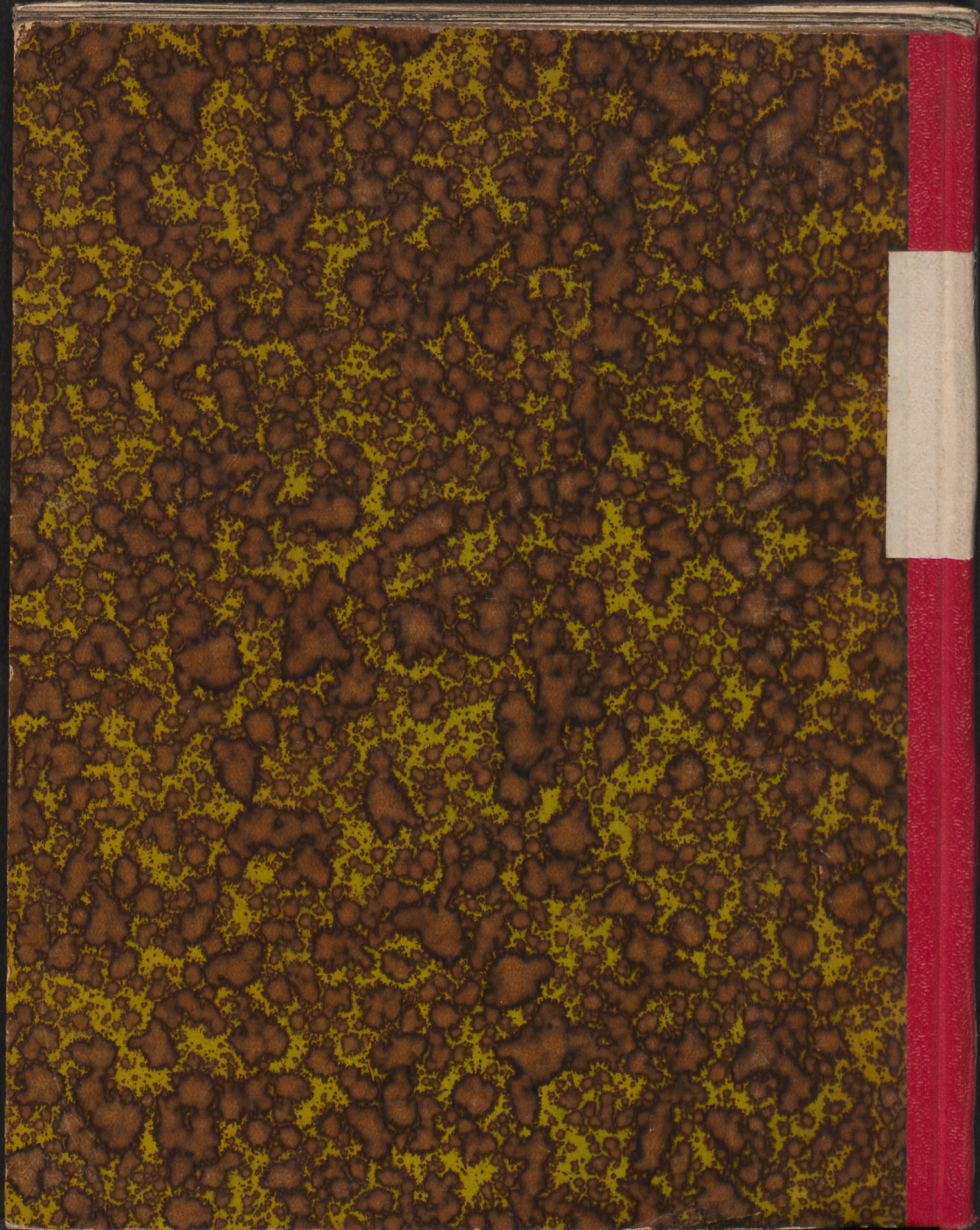
Sic

Sic spem ante nunquam conceptam res ipsa exhibet, sic peregrinum munificentia vestra excipit, fecundat, fovet. Veneror tantum Benevolentiae Vestrae munus animo devoto, deprædico debitam gratiarum actione, suspiciam observantiae studio. Nimirum cum potior Scholæ Vestrae Ratio fidei meae jam sit commissa, rationem diversorum ingeniorum exploraturus ita me geram, ut Rationi Status in Scientiis usquequaque consulam & *Vestrae Rationi status* semper rationem reddere queam. Satiety interim Vos, O Patroni Magnifici! Deus vitæ longinquæ prosperitate, propulset vobis nocitura mala, protegat Rempubl. Vestram, ut vobis gubernatoribus tranquillitas animos foveat, exhilaret, rerum copia felicitatem augeat, stabilitat, consilia salubria imminencia mala declinent, & Rationem status semper integram præstent; Verbo, Vivatis Reipubl. Consilio, Ecclesiæ auxilio; & Scholæ nostræ incremento diu supersites futuri in vitâ felici. Hanc pietatis declarationem jam vos, Excellentiss. Dn. Scholarchæ excipitis. Vestram gratâ mente in me exosculor benevolentiam, Vestram Scholæ hujus curam deprædicant Boni, excipit salus adolescentum. O Viri de re literaria meritiissimi! Vivatis diu felices, ut incrementum capiat hæc nostra Schola, redundet ex vestra facilitate in Præceptores alacritas, in discipulos studiorum vigor, ut vota ad DEUM pro salute vestrâ fundantur ut laudes & gratiarum actio vobis referantur. Jam vos, quos dulci Collegarum nomine compello, accedo; Et quemadmodum sine ulla animi obliqvitare affectu in vos prolixo integer desiderii vestris semper sum responsurus, ita parem à Vestris studiis expecto facilitatem. O Viri optimi, mutuâ actionum discordiâ nostram apud omnes commendemus concordiam, ut inde ratio status nostri Scholastici in majus subinde studiorum commodum excreseat; Coeant in unum amicitiae vinculum animi in laboris Societate & officii demandati exactè habenda ratione. Ceterum viribus vestris novus accedat vigor, ne virium defectum sub onere Scholastico sentiat, irriget DEUS labores vestros gratiæ suæ fecundæ fontibus, ut furculi ex horto nostro Scholastico in DEI gloriam, in hominum salutem, progerminent, concedat animis *αὐτὰ πρῶτον*, si non semper respondet rerum copia. Vos verò, discipuli mei, pietas excitet ad observantiae studium, salutis cura inflammet ad industriam, spes Patriæ, Parentum & omnium Bonorum accendat ad quodvis virtutum genus. O Pater parvulorum, quibus delectariis, effunde super hos meos discipulos Spiritum gratiæ Tuæ, ut ad Salutarem Tuam Cognitionem evehantur, gubernata animos, ut Tibi sint & maneant consecrati.

DIXI.

29/85
EK

Sanè ubi cursus parum valet, flexui res
Qvotusqvismque non, aliâ viâ minimè secu-
terrogando Scientiam tandem invenit ?
litæ ex Ægypto Palæstinam petituri per va-
xus demum eò pervenerunt, & Nathan P-
proposito exemplo tandem Davidis elic-
in eum retorqvendam, ita Scientia ad Sui-
riâ qvæstionum obliqvitate indiget præ-
dum plures Scientiæ fovent mysteria nor-
da, vix aliâ ad Communicationem possu-
obliqvâ qvæstionum viâ. Hæc sæpius ip-
præcipitat ad desiderii Tui gratiam, hæc
psorum verbis, reliqvismquamvis abrupti-
bi aperit aditum. Cum enim Mentem
sagacissimam, ex uno invento vestigio
mus conclusiones lucem nobis fœneratu-
qvi amore Scientiæ ducuntur, tot suscipi-
ones, ut ex colloquio Virorum doctorum
terrogando expiscentur Veritatem. Qv-
hïc juvat, obliqva audit observatio. N-
ones sine observatione parum vel nihil u-
tiam conferunt; Neqve desiderio tuo fer-
neqve omni Scientiæ amplitudini suffici-
nes; Ne itaqve in Scientiæ hiatus incid-
observanda veniunt. Phengitem lapi-
tem accepimus Domitiano qvondam
gvendis parietibus, ut ex ejus splendo-
qvicquid à tergo fieret, provideret. M-
cium, qvo periculi metum minuit crude-
Ast quid miraris? Idem Tibi præstat ob-
Qvæ primâ fronte notitiam nostram dec-
capiuntur, qvæ inter mysteria pectoris
sæpius eruuntur. Et profectò qvema-

F 3

ur.
è in-
fræ-
fle-
iqvo
tiam
va-
Nam
elan-
vàm
vam
us i-
ra fi-
mus
feri-
circâ,
nati-
n in-
nem
gati-
cien-
dent,
atio-
liqvè
icen-
istin-
ines,
artifi-
rator.
vatio.
ô hâc
, hâc
bliqvi
ocu-